

บทที่ 2

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหนี้และการสหกรณ์

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทำให้เกิดการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด สาขายะลา” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากอัลกุรอาน อัลหะดีษและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสินเชื่อ
- 2.2 ความหมายของหนี้ ลูกหนี้ ลูกหนี้ค้างชำระ และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้
- 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้กับสถาบันการเงิน
- 2.4 ทศนะของอิสลามเกี่ยวกับหนี้สิน
- 2.5 แนวคิดและหลักการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์อิสลามอิบนูอัฟฟาน จำกัด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสินเชื่อ

2.1.1 ความหมายของสินเชื่อ

ตารณี พุทธิวิบูลย์ (2543:2) ได้ให้ความหมายสินเชื่อดังนี้ สินเชื่อ (Credit) ที่มาจากภาษาลาตินว่า Credre คือ ความน่าเชื่อถือ ส่วนนักวิชาการบางท่านได้ให้ความหมายว่า ความเชื่อถือและความไว้วางใจ ดังนั้นจึงกำหนดความหมายสินเชื่อได้หลายความหมายคือ

ถ้ามองด้านการค้า สินเชื่อหมายถึง ความเชื่อถือระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ และยอมมอบสินค้าแก่ผู้ซื้อไว้ก่อนโดยไม่ต้องชำระเป็นเงินสด แต่จะมีสัญญาเพื่อชำระสินค้าหรือบริการในวันข้างหน้าตามการตกลงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

ด้านการบริโภค สินเชื่อคือ การเอาสินค้าบริการไปใช้ก่อนแล้วตกลงกันว่าจะนำเงินมาชำระสินค้า คืนภายหลัง

ด้านสถาบันการเงิน สินเชื่อหมายถึง การบริการประเภทหนึ่งของสถาบันการเงิน ก่อให้เกิดรายได้ และมีความสำคัญต่อสหกรณ์ตลอดจนธุรกิจของชุมชนอีกด้วย

นักวิชาการมุสลิมให้ความหมายสินเชื่อว่า

สินเชื่อ หมายถึง ความเชื่อมั่นของผู้ให้สินเชื่อหรือเจ้าของทรัพย์สินต่อความสามารถของผู้ขอสินเชื่อมาชำระเงินคืนในระยะเวลาที่ได้ตกลงกัน (al-Moshorafa,2013:383)

สินเชื่อ หมายถึง การซื้อขายที่ถูกส่งมอบสินค้าไว้ล่วงหน้า ในขณะที่การชำระจะเกิดขึ้นในอนาคต ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกัน (Imam-Mustofā,2016:49)

สินเชื่อ หมายถึง การซื้อสินค้าด้วยการชำระด้วยเงินผ่อนตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันซึ่งราคาค่าสินค้านี้มีความแตกต่างจากการซื้อสินค้าด้วยเงินสด (Sharia Consulting Center,n.d.)

สินเชื่อ หมายถึงการแลกเปลี่ยนทรัพย์สินที่มีมูลค่าหรือเงินในช่วงเวลาปัจจุบัน ด้วยการทำสัญญาการชำระค่าทรัพย์สินนั้นในอนาคต (al-Zuhailiy,2004:4)

สินเชื่อ หมายถึง เป็นข้อผูกมัดระหว่างบุคคลสองฝ่าย กล่าวคือ ผู้ให้กู้และผู้กู้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่อนุมัติเงินกู้แก่ลูกหนี้ โดยมีการกำหนดการชำระเงินคืนตามสัญญาที่ทั้งสองฝ่ายตกลงกัน (al-Fakhrīy,2009)

สรุปจากความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่าสินเชื่อ เป็นความน่าเชื่อถือถึงความไว้วางใจระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย (ผู้ซื้อและผู้ขาย) ด้วยกับการให้สินค้าหรือบริการไปใช้ก่อน โดยทำสัญญากำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ชัดเจนเพื่อชำระเงินคืนในอนาคต

2.1.2 แนวคิดด้านวิเคราะห์เครดิต

การวิเคราะห์เครดิตเป็นวิธีการที่ธนาคารและสถาบันการเงินทั่วไปใช้ในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของลูกค้าในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพคล่อง ความสามารถในการหารายได้ และการชำระหนี้ ความมั่นคงทางการเงิน ความสามารถในการดำเนินกิจการ เป็นต้น เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจว่าให้เครดิตสินเชื่อหรือจะขยายสินเชื่อให้ได้หรือไม่ หลักเกณฑ์การวิเคราะห์เครดิตที่ใช้กันทั่วไป จะใช้หลักนโยบาย 6Cs ซึ่งธนาคารพาณิชย์ ได้อธิบายถึงเรื่องนโยบาย 6Cs ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (พิชิต ศรีสืบ, 2547 : 8-9)

1) คุณสมบัติของตัวลูกค้าผู้ขอสินเชื่อ (Characteristic) เป็นคุณลักษณะด้านอุปนิสัยใจคอ และพฤติกรรมว่าจะมีความรับผิดชอบและเต็มใจในการชำระหนี้มากน้อยเพียงใด ดูจากประวัติส่วนตัวทางด้านสังคม ความซื่อสัตย์ อายุ นิติภาวะ หรือคุณสมบัติเฉพาะด้าน หน้าที่การงาน ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์

2) ความสามารถในการชำระคืน (Capacity) เป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถรายได้ค่าจ้าง เงินเดือน กำไรจากการดำเนินงาน การบริหารเงิน การชำระเงินคืน พิจารณาจากงบการเงินของกิจการ ทั้งงบดุล/งบแสดงฐานะการเงิน งบกระแสเงินสด และงบกำไรขาดทุน

3) ทุนของกิจการ (Capital) เป็นการวิเคราะห์ถึงฐานะทางการเงินได้แก่สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ว่าเป็นอย่างไร สัดส่วนการลงทุนระหว่างเจ้าของกิจการกับสัดส่วนการขอสินเชื่อของธนาคารเหมาะสม หรือไม่เพียงใด

4) สภาพแวดล้อมทั่วไป (Condition) ได้แก่ดินฟ้าอากาศ วัตถุประสงค์มีปัญหา ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาแรงงาน การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง นโยบายรัฐบาลที่ไม่แน่นอน การใช้กฎหมายไม่สอดคล้องกับพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นต้น

5) หลักประกันหรือหลักทรัพย์ที่ใช้ประกัน (Collateral) ได้แก่ ที่ดินอาคาร โรงเรือน สิทธิการเช่า หุ่น หรือบุคคล

6) พิจารณาควบคุมถึงการดำเนินงาน (Control) เป็นการพิจารณาถึงการดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพของผู้กู้ไม่ว่าผู้กู้ทุกคนจะมีระบบการเงิน และการบริหารงานภายในดี เช่นบริหารแบบครบวงจร ซึ่งอาจจะใช้ได้ดีในธุรกิจหนึ่ง แต่อีกธุรกิจหนึ่งอาจจะไม่ดีเท่าที่ควรก็ได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินแก่ผู้ให้กู้ได้

นอกจากหลักเกณฑ์ 6C's Polisy ที่ใช้วิเคราะห์การกำหนดวงเงินสินเชื่อเพื่อป้องกันหนี้ค้างชำระหรือหนี้ที่มีปัญหาแล้วยังมีหลักเกณฑ์ P's Polisy ซึ่งมีลักษณะคล้าย C's Polisy แต่มีรายละเอียดบางส่วนที่แตกต่างกันประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (นงนุช กะดีแดง 2541 : 12-13)

1) ปัจจัยส่วนบุคคล (People) เป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาทางด้านความรับผิดชอบของผู้กู้ประกอบด้วยมูลค่าสำเร็จในการทำงาน แนวโน้มการปฏิบัติงาน รวมถึงความสามารถชำระหนี้โดยจะใช้ข้อมูลของสถาบันการเงินเกี่ยวกับประวัติการชำระหนี้มาประกอบการพิจารณา

2) ความสามารถในการชำระคืน (Purpose) เป็นการพิจารณาวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินว่าจะนำไปใช้ในด้านใด และการใช้นั้นจะเกิดประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งโดยปกติจะจำแนกวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเป็นสองลักษณะ คือ สินเชื่อเพื่อการบริโภค (สินเชื่อผู้บริโภคใช้การซื้อสินค้าและบริการ) กับสินเชื่อเพื่อผลิตเพื่อนำไปใช้ในการผลิตวัตถุดิบ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

3) การกู้ยืม (Payment) เป็นการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ โดยจะดูว่าผู้กู้มีความสามารถชำระหนี้เป็นจำนวนต่องวดเท่าใด ภายในวงเงินเท่าไร และระยะเวลายาวนานน้อยแค่ไหน เป็นไปตามการตกลงในเงื่อนไขการกู้ยืมที่ระบุไว้หรือไม่ ปัญหาของการพิจารณาการชำระหนี้คือการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะใช้ข้อมูลในอดีตและปัจจัยประกอบการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ แต่การให้ข้อมูลดังกล่าวอาจจะทำให้ประเมินคลาดเคลื่อนได้ ถ้าหากเกิดความผันผวนอย่างรุนแรงเกิดขึ้นในอนาคต

4) การชำระหนี้ (Protection) เป็นการพิจารณา การป้องกันความเสี่ยง โดยเลือกทางออกในการป้องกันความเสี่ยง การป้องกันโดยทั่วไปประกอบด้วย หลักประกันในส่วนตัวของผู้กู้เงินจะพิจารณาจากการถือครองสินทรัพย์ หรือเงินออมที่มีอยู่ เป็นต้น และหลักประกันในส่วนของ

ผู้ค้าประกัน ผู้รับผิดชอบรวมในหนี้สิน ประกอบด้วยหลักประกันของผู้ค้าประกัน หรือผู้กู้ร่วม และ ความน่าเชื่อถือของผู้ค้าประกัน หรือผู้กู้ร่วม เป็นต้น

5) การพิจารณาองค์ประกอบรวม (Perspective) เป็นการพิจารณาโดยรวมของผู้ให้กู้ ซึ่งพิจารณาจากอัตราความเสี่ยงของหนี้ที่สงสัยจะสูญ ความยุ่งยากในการเรียกเก็บ ต้นทุนในการฟ้องร้องเพื่อบังคับให้ชำระหนี้ และค่าใช้จ่ายในการประมวลทรัพย์สินทอดตลาด นอกจากนี้เป็นส่วนของผู้กู้ ในปัจจุบันได้ค้นพบการวิเคราะห์พิจารณาสินเชื่อเพิ่มจาก 6C's เป็น 7C's ในการจัดทำโครงการการให้บริการสินเชื่อเนกประสงค์สำหรับข้าราชการของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขานนทบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ผู้จัดทำได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาประกอบการศึกษา ดังนี้

แนวคิด การวิเคราะห์สินเชื่อ 7C's และ 5P's การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับตัวเลขทางการเงินแต่จะใช้ข้อมูลอื่นในการประเมินความเสี่ยงของการให้สินเชื่อ ซึ่งมีหลักการวิเคราะห์ ดังนี้

1) หลัก 5P's ได้แก่ Purpose People Payment Protection Prospect หลัก 5P's นโยบายในการประเมินความเสี่ยงในการให้สินเชื่อดังนี้

1.1. วัตถุประสงค์ (Purpose) การวิเคราะห์และพิจารณาวัตถุประสงค์ในการนำเงินที่ได้รับจากสินเชื่อของธนาคารไปใช้ในการอุปโภคบริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์

1.2 บุคคล หรือ ผู้กู้ (People) การวิเคราะห์และพิจารณาในตัวบุคคล ซึ่งเป็นการพิจารณาในตัวของผู้กู้ในเรื่องความรับผิดชอบในการชำระเงิน ประวัติทางการเงิน ความตั้งใจในการชำระเงินบุคคลซึ่งมีลักษณะในการบริหารทางการเงินอย่างไรซึ่งใช้ในการสนับสนุนในการชำระเงินหนี้คืนให้ธนาคาร

1.3 การชำระคืน (Payment) การวิเคราะห์และพิจารณาสินเชื่อความสามารถในการชำระหนี้คืนให้กับธนาคาร การพิจารณาลูกหนี้ที่ขอให้บริการสินเชื่อกับธนาคารมีการผิดนัดชำระหนี้หรือชำระตรงตามวันครบกำหนด

1.4 การป้องกันความเสี่ยง (Protection) การป้องกัน คือ การพิจารณาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการให้เงินสินเชื่อแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

- ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายใน ซึ่งปัญหาหลักคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวผู้กู้
- ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากภายนอก เช่น พิจารณาจากหน่วยงานของผู้กู้ สภาพเศรษฐกิจ

การเมือง

1.5 ศักยภาพ (Prospect) เป็นการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับบุคคลในช่วงเศรษฐกิจถดถอยควรมีความรอบคอบ การให้สินเชื่อมากขึ้น

2) หลัก 7C's ได้แก่ Character Capacity Capital Collateral Condition Country Control หลัก 7C's ในการประเมินความเสี่ยงการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินดังนี้

2.1 Character หรือ willingness to pay ความตั้งใจจริงของลูกค้าที่จะชำระเงินคืนซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาที่ดีเพราะประเมินยาก ขึ้นอยู่กับการหาข้อมูลจากลูกหนี้ และประสบการณ์ของผู้พิจารณาสินเชื่อ ในการพิจารณา Character ต้องดูทั้งส่วนที่สำคัญประกอบกับ Element เช่น ความซื่อสัตย์ ความจริง ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความพอควร ความไว้วางใจ และหลักฐานแสดง Evidences เช่น ผู้พิจารณาต้องใช้ประวัติการชำระหนี้ ประวัติการกู้เงิน ภูมิสำเนา ที่อยู่อาศัย และลักษณะความเสี่ยงของงานที่ทำ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา เป็นต้น

2.2 Capacity หรือ Ability to pay ความสามารถในการชำระหนี้แม้จะมีความซื่อสัตย์ แต่หากไม่มีรายได้ในการชำระหนี้โดยไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมถือว่าเป็นความเสี่ยงอย่างมากในการพิจารณาสินเชื่อ เพราะความสามารถในการชำระหนี้ที่มองได้จากการที่ผู้ขอชำระหนี้ได้ชำระหนี้ทั้งเงินต้นและกำไร คือ จะต้องไม่มีเงินเหลือจากรายรับสุทธิหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้วเพียงพอต่อการชำระหนี้คืนให้กับธนาคารได้

2.3 Capital คือ การพิจารณาทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กู้โดยผู้กู้นำมาใช้เป็นหลักประกันในการค้าประกันและในการวัดความเสี่ยงกับ Capital สามารถวัดได้จากความเข้มแข็งทางการเงิน โดยการคำนวณนั้นเราพิจารณาจากส่วนที่เป็นรายได้หลักที่ได้รับและเงินทุนจากแหล่งอื่นที่หามาได้

2.4 Collateral คือ การพิจารณาหลักประกันซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของ Capital นำมาค้าประกันสินเชื่อซึ่งทรัพย์สินที่นำมานั้นต้องนำมาจำหน่ายหรือจำนอง

2.5 Condition คือ สภาพการณ์ทั่วไปซึ่งพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของผู้ขอสินเชื่อ กล่าวคือ ถ้าเศรษฐกิจดีจะส่งผลทำให้ผลประกอบการเติบโตในทิศทางเดียวกัน แต่ในทางตรงข้ามถ้าเศรษฐกิจในขณะนั้นมีการชะลอตัว หรือซบเซาซึ่งส่งผลทำให้การลงทุนลดลง นอกจากนั้นจะต้องพิจารณาในเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อ ฐานะเงินเพื่อ อัตราภาษี นโยบายทางการเมือง เป็นต้น

2.6 Country คือ การประเมินความเสี่ยงในการให้สินเชื่อที่เกี่ยวข้องกับประเทศของผู้กู้โดยเฉพาะพิจารณาด้านเศรษฐกิจนโยบายซึ่งในปัจจุบันที่มีการแข่งขันการค้าเข้า

การส่งสินค้าออก ซึ่งการให้สินเชื่อเกี่ยวกับธุรกิจประเภทนี้จะมีความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และตลาดที่นำเข้าสินค้า

2.7 Control คือ การควบคุมเกี่ยวกับการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ของระบบข้อมูลของผู้ที่ขอวงเงินสินเชื่อโดยอาจเป็นการจัดเก็บข้อมูลในระบบบัญชีของผู้ขอสินเชื่อ เป็นรายบุคคล และเป็นหน่วยงานเพื่อความสะดวกในการติดตามถ้าเกิดมีปัญหากการค้างชำระเงิน สินเชื่อ

2.1.3 แนวคิดด้านการจัดชั้นลูกหนี้

แนวคิดด้านการจัดชั้นลูกหนี้จากการศึกษาของพิทยา วัฒนะ (2543:18-19) มี หลักเกณฑ์ดังนี้

2.1.3.1 การจัดชั้นหนี้ที่มีปัญหาที่มีวิธีการจัดชั้น (Graduation Appeals)

โดยอาศัยการประเมินสินเชื่อ (Credit Appraisal) จัดกลุ่มลูกหนี้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่

1) หนี้ปกติ	ค้างชำระไม่เกิน	1	เดือน
2) หนี้พิเศษ	ค้างชำระ	1-3	เดือน
3) หนี้ต่ำกว่ามาตรฐาน	ค้างชำระ	3-6	เดือน
4) หนี้สงสัยจะสูญ	ค้างชำระ	6-12	เดือน
5) หนี้สูญ	ค้างชำระเกิน	12	เดือน

เมื่อจัดประเภทได้แล้วก็นำไปจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกลุ่ม ว่าควรจะติดตาม ด้วยวิธีใด หรือมีความถี่ในการทวงถามมากน้อยเพียงใด

2.3.1.2 การกำหนดเวลา (Time the System) คือการกำหนดหลักการ ไว้ว่าลูกหนี้ประเภทใดกลุ่มใด จะต้องมีการเรียกเก็บหนี้หรือทวงถามกันภายในระยะเวลาอย่างไร ซึ่ง หนี้บางประเภทระยะเวลาการบอกกล่าวทวงถามจะมีผลในทางรูปคดี เมื่อมีการฟ้องร้องกันด้วย

2.1.4 การติดตามหนี้

การติดตามหนี้มีหลายวิธี ดังนี้ (ภัทรกร ผ่านคุ้ม, 2550 : 25)

2.1.4.1 การส่งเอกสารทางบัญชี ได้แก่ การส่งใบสรุปการเคลื่อนไหวบัญชี กระแสรายวัน (Statement) ใบแจ้งหักบัญชี (Dabit Note) ไปยังลูกหนี้เพื่อเป็นการแจ้งยอดหนี้ และ เดือนลูกหนี้

2.1.4.2 การสื่อสารทางโทรศัพท์ เป็นการติดต่อที่สะดวกรวดเร็วที่สุด เสีย ค่าใช้จ่ายน้อย และสามารถเจรจาทำความเข้าใจกันได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถวัดความสามารถในการ ชำระหนี้ของลูกหนี้ด้วย เช่น จากการที่ลูกหนี้เคยรับโทรศัพท์พูดคุยด้วยดี เปลี่ยนเป็นการไม่ยอมรับ

โทรศัพท์ก็เป็นเครื่องชี้ว่า ลูกหนี้อาจจะเริ่มมีปัญหา ซึ่งธนาคารควรรีบประเมินค่าสินเชื่อ (Credit Appraisal) ของลูกหนี้ใหม่โดยเร็ว เพื่อทราบปัญหาให้แน่ชัดและหาแนวทางแก้ไข

2.1.4.3 การใช้หนังสือ ซึ่งเป็นลักษณะจดหมายส่วนตัวหรือหนังสือเป็นการลงนามโดยผู้มีอำนาจของธนาคาร หรือนิติกรส่งหนังสือโนติส ทนายความผู้รับมอบอำนาจแล้วแต่ประเภทของลูกหนี้

2.1.4.4 การส่งโทรเลข โดยปกติจะไม่ค่อยได้ใช้เพราะค่าใช้จ่ายสูง และการใช้โทรเลขเป็นการเปิดเผยมากเกินไปอาจทำให้ลูกหนี้อับอายสัมพันธ์ภาพระหว่างลูกหนี้กับธนาคารจะเสื่อมลงการเรียกเก็บหนี้ก็จะยากขึ้น

2.1.4.5 เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปพบลูกหนี้ วิธีนี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายทางด้านกำลังคนค่าเสื่อมยานพาหนะแต่จะได้ผลดีเพราะลูกหนี้จะเกิดความเกรงใจ นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่จะทราบความจริงถึงฐานะและกิจการของลูกหนี้ด้วย ข้อควรระวังคือ เจ้าหน้าที่ที่ไปติดต่อต้องมีมนุษยสัมพันธ์ มีไหวพริบในการเจรจา

2.1.4.6 การใช้วิธีการทางกฎหมาย เป็นขั้นสุดท้ายของการเรียกเก็บหนี้ ซึ่งธนาคารจะใช้กับลูกหนี้ที่มีปัญหามากและยากต่อการแก้ไขแล้ว

นอกจากนี้รูปแบบและวิธีการติดตามหนี้ที่กล่าวมาข้างต้นปัจจุบันยังมีอีกหลายช่องทางที่เปิดกว้างและให้ความสะดวกแก่สมาชิกโดยการชำระหนี้ผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิสทุกสาขาในห้างสรรพสินค้าหรือเซเว่นตลอด 24 ชั่วโมง หรืออาจจะจ่ายผ่านแอปพลิเคชันมือถือจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบันสามารถลดเวลาประหยัดค่าใช้จ่ายให้กับลูกหนี้ ปัจจุบันการติดตามหนี้ได้มี พ.ร.บ. “พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2558 เป็นต้นมาโดยมีดังนี้

-“มาตรา 9 ว่าด้วยการทวงถามหนี้ ให้ผู้ทวงถามหนี้ปฏิบัติดังต่อไปนี้”

1) สถานที่ติดต่อในกรณีติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตามสถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้แจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าหรือสถานที่ที่ได้แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้ โดยผู้ทวงถามหนี้ได้พยายามตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด 2) เวลาในการติดต่อไม่ว่าจะทางใดให้ติดต่อในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08:00 นาฬิกา ถึงเวลา 20:00 นาฬิกา และวันหยุดราชการเวลา 08:00 นาฬิกา ถึงเวลา 20:00 นาฬิกา หากไม่สามารถติดต่อได้ในเวลาดังกล่าว ให้ติดต่อในช่วงเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด 3) จำนวนครั้งที่ติดต่อ ในช่วงเวลาตามข้อ 2 ให้ติดต่อตามจำนวนครั้งที่เหมาะสมและคณะกรรมการอาจประกาศกำหนดจำนวนครั้งด้วยก็ได้ 4) ในกรณีที่เป็นผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ ให้ผู้ทวงถามหนี้แจ้งให้ทราบถึงชื่อตัวและชื่อสกุล หรือชื่อ

หน่วยงานของตนและของเจ้าหน้าที่และผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวทวงถามหนี้ต่อหน้า ให้แสดงหลักฐานการมอบอำนาจให้ทวงถามหนี้ด้วย

-“มาตรา 11 ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะดังต่อไปนี้”

1) การข่มขู่ การใช้ความรุนแรง หรือการกระทำอื่นใดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น 2) การใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่นลูกหนี้หรือผู้อื่น 3) การแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทวงถามหนี้ 4) การติดต่อลูกหนี้โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึก โทรสาร หรือสิ่งอื่นใดที่สื่อให้ทราบว่าเป็นการทวงถามหนี้อย่างชัดเจน เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนองด้วยวิธีการประกาศหนังสือพิมพ์ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น หรือกรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด 5) การใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมายในการติดต่อลูกหนี้ที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ประกอบการธุรกิจทวงถามหนี้ 6) การทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

-“มาตรา 12 ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดดังต่อไปนี้”

1) การแสดงหรือการใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือเครื่องแบบที่ทำให้เข้าใจว่าเป็นการกระทำของศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ 2) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าการทวงถามหนี้เป็นการกระทำโดยนายความ สำนักงานนายความ หรือสำนักงานกฎหมาย 3) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าลูกหนี้ถูกคดี หรือจะถูกยึดทรัพย์ หรือเงินเดือน 4) การติดต่อ หรือแสดงตน ให้เชื่อว่าผู้ทวงถามหนี้ดำเนินการ ให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือรับจ้างข้อมูลเครดิต

-“มาตรา 13 ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม”

-“มาตรา 14 ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของสามัภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตน”

2.1.5 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อแก่สมาชิก

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติเงินสินเชื่อของสหกรณ์อิสลามอับนูอ์ฟฟาน จำกัด ใช้หลัก 5C อันมีลักษณะ ใกล้เคียงกับแนวคิดด้านการวิเคราะห์เครดิตของธนาคารและสถาบันการเงินทั่วไป ได้แก่

1 ความต้องการของสมาชิก

1.1 วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ให้ดูว่าวัตถุประสงค์ที่ขอกู้มานั้นเพื่ออะไรเมื่อเปรียบเทียบกับจุดประสงค์ของการให้กู้เงินของสหกรณ์อิสลามอับนูอัฟฟาน จำกัดที่ได้กำหนดไว้ นั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการและสภาพความเป็นจริงในชุมชน

1.2 มีความเดือดร้อนเพียงใด ให้ดูถึงความต้องการใช้เงินเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนว่ารายใดต้องการใช้เงินเร่งด่วนกว่ากัน รายใดยังพอจะรอได้ หากเงินสดในสหกรณ์ฯ ในเวลานั้นมีไม่เพียงพอที่จะบริการให้กู้สมาชิกได้ครบทุกราย

2 คุณลักษณะของสมาชิก

2.1 ประวัติการสะสม การส่งหุ้นสมาชิกประจำเดือนว่าการสะสมของสมาชิกรายนั้นสม่ำเสมอตรงตามที่สัญญาไว้หรือไม่ (ความซื่อสัตย์) และให้ดูถึงจำนวนเงินที่สมาชิกสะสมต่อครั้ง

2.2 ประวัติการชำระคืน ให้พิจารณาดูประวัติการใช้สินเชื่อครั้งก่อนว่าการชำระคืนตรงตามสัญญาหรือไม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบของสมาชิกผู้นั้นที่มีต่อสหกรณ์

2.3 ประวัติความสนใจและร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ให้พิจารณาถึงความสนใจของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ซึ่งจะดูได้จากการเข้าร่วมประชุมใหญ่หรือการเข้าร่วมประชุมโครงการต่าง ๆ ที่สหกรณ์จัดขึ้นอาจจะใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาว่าสมาชิกผู้นั้นมีความเข้าใจสหกรณ์มีความเสียสละและรับผิดชอบต่อมากน้อยเพียงใด

3 ความสามารถในการชำระคืน

3.1 การประกอบอาชีพ ให้ดูว่ามีความมานะขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด มีอาชีพเป็นหลักแหล่งมีรายได้ที่แน่นอนหรือมีรายได้เป็นรายปี รายเดือน หรือรายวัน

3.2 รายได้ภายในครอบครัว ให้สำรวจดูว่ารายได้ภายในครอบครัวของผู้ขอสินเชื่อโดยคำนวณเป็นรายเดือนว่าเดือนละเท่าไร ให้รวมรายได้ของสามี ภรรยา และรวมถึงรายได้อื่น ๆ ที่นำมาใช้จุนเจือครอบครัวด้วย

3.3 รายจ่ายภายในครอบครัว สอบถามให้ได้ความจริงว่าค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวต่อเดือนจำนวนเท่าไร ในส่วนผู้ขอสินเชื่อและสามี/ภรรยาต้องแบกรับภาระอยู่จริง

3.4 หนี้สินภายนอก สอบถามให้ได้ความจริงว่า สมาชิกผู้ขอสินเชื่อมีหนี้สินจากภายนอกเป็นจำนวนเท่าไร โดยอาศัยการเช็คประวัติสมาชิกทางเครดิตบูโร NCB (National Credit Bureau) แห่งประเทศไทยและต้องชำระคืนเงินกู้ภายนอกโดยคำนวณเป็นเดือนว่าเดือนละเท่าไร แม้จะเป็นการชำระคืนงวดเดียวหรือหลายงวดก็ตาม ให้คำนวณเป็นรายเดือน ทั้งนี้ เพราะผู้กู้จำเป็นต้องเตรียมเงินในแต่ละเดือนเพื่อชำระคืนเป็นรายงวด

3.5 เงินกู้ค้างชำระในสหกรณ์ฯ ให้สำรวจดูได้จากทะเบียนหุ้น และบัญชีเงินกู้ของสมาชิกว่ามียอดค้างชำระในสหกรณ์เป็นจำนวนเท่าไร จากนั้นให้ดูสัญญาเงินว่า สัญญาชำระคืนเป็นเงินเท่าไร โดยให้คำนวณออกมาเป็นเดือนว่าสมาชิกผู้ขอสินเชื่อจะต้องชำระคืนเดือนละเท่าไร

3.6 จำนวนเงินที่ขอกู้รายใหม่ ให้ดูจากใบคำขอที่สมาชิกยื่นว่า จำนวนเงินที่ขอกู้มาใหม่นั้นเป็นจำนวนเท่าไร และสัญญาว่าจะชำระคืนอย่างไร ให้คำนวณออกมาเป็นรายเดือนเพื่อความสะดวกในการพิจารณาสภาพหนี้สินที่ผู้ขอสินเชื่อต้องรับผิดชอบอยู่ต่อเดือน

4 คำประกัน

4.1 เงินสะสมของผู้กู้ เงินสะสมเป็นหลักคำประกันที่อยู่ในสภาพคล่องตัวที่สุดที่จะนำมาชำระคืนเงินกู้ได้ ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ชำระคืนแก่สหกรณ์ บางสหกรณ์จะกำหนดวงเงินให้กู้เท่าของเงินสะสม โดยสัมพันธ์กับระยะเวลาการเป็นสมาชิกและประวัติการชำระคืนเงินกู้

4.2 สมาชิกผู้ค้ำประกัน ให้พิจารณาว่า

4.2.1 ประวัติการค้ำประกันให้แก่เพื่อนสมาชิก ให้ดูว่าผู้ค้ำประกันได้ค้ำรายก่อนไว้กี่ราย เพราะผู้ค้ำประกันในสหกรณ์ฯ จะไม่สามารถค้ำประกันให้แก่เพื่อนสมาชิก ผู้สินเชื่อได้ไม่เกิน 2 ราย

4.2.2 เงินสะสมของผู้ค้ำประกันควรจะมีไม่น้อยเกินไป เมื่อเทียบกับยอดเงินสินเชื่อทั้งหมดทำการค้ำประกัน

4.3 ทรัพย์สินที่ค้ำประกัน

4.3.1 ในกรณีที่คณะกรรมการเงินกู้มิได้เรียกให้ผู้กู้อย่างหนึ่งรายใดจัดหาหลักทรัพย์สินค้ำประกัน ก็ให้พิจารณาคำขอกู้โดยรวม ๆ ว่าผู้ขอสินเชื่อมีทรัพย์สินอะไรบ้างราคาประมาณแล้วเป็นเงินจำนวนเท่าไร เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเงินสินเชื่อในสหกรณ์จัดอยู่ในเกณฑ์ใด

4.3.2 ในกรณีที่คณะกรรมการการเงินกู้หรือคณะกรรมการดำเนินการเรียกให้ผู้กู้สินเชื่อสามัญจัดหาหลักทรัพย์สินค้ำประกันเป็นพิเศษ ให้พิจารณาหลักทรัพย์สินค้ำประกันดังนี้

- 1) อสังหาริมทรัพย์ (ทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น บ้านที่ดิน) ต้องตรวจดูให้แน่ชัดว่าหลักทรัพย์ปลอดจากจำนองรายอื่นอยู่ก่อนแล้ว
- 2) หลักทรัพย์รัฐบาลหรือเอกสารฝากเงินในธนาคาร ที่คณะกรรมการเงินกู้เห็นสมควรให้จํานำเป็นประกัน

5 ความสามารถให้กู้ได้

5.1 จำนวนเงินสดในสหกรณ์ ณ วันที่ทำการพิจารณาเงินกู้ โดยนำเงินสดในมือคงเหลือรวมกับยอดเงินสดในธนาคาร ได้จำนวนเท่าไร นำมาเทียบกับจำนวนเงินที่ขอกู้ว่าพอให้กู้หรือไม่

5.2 สํารวจยอดเงินทุนเรือนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในสหกรณ์ ณ วันที่ทำการพิจารณาเงินกู้ว่ามีเท่าไร จากนั้นคำนวณหาร้อยละของทุนเรือนหุ้นเป็นจำนวนเท่าไร นำผลลัพธ์ที่ได้เปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่ขอกู้ รวมกับยอดเงินกู้รายก่อนที่ค้างชำระว่ายอดเงินรวมที่ได้เกิดกว่าผลลัพธ์หรือไม่

2.2 ความหมายของหนี้ ลูกหนี้ ลูกหนี้ค้างชำระ และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

2.2.1 ความหมายของหนี้

ความหมายหนี้ตามพจนานุกรม ไทย แปลไทย ให้ความหมายว่า “เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่อีกผู้หนึ่งหนี้สินก็ว่า หรือ (กฎ) นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ ๒ ฝ่ายขึ้นไป ซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะบังคับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง”

หนี้ในภาษา (อังกฤษ : obligation) เป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "เจ้าหนี้" (อังกฤษ : oblige) มีสิทธิที่จะบังคับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า "ลูกหนี้" (อังกฤษ : obligor) ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือส่งมอบทรัพย์สิน ซึ่งเรียกว่า "การชำระหนี้" (อังกฤษ : performance of obligation)

สรุปจากความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่าหนี้เกิดจากระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะบังคับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ อาจจะเป็นการกู้ หรือการให้ยืมผ่านรูปแบบการซื้อขาย โดยกำหนดจ่ายตามสัญญาที่ตกลงกันได้

2.2.2 ความหมายของลูกหนี้

อรพรรณ พนัสพัฒนา (2546:10) ได้ให้ความหมายของลูกหนี้ หมายถึง ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจบังคับ และมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามอำนาจบังคับ

ดาราพร ธีระวัฒน์ (2546:114) ได้ให้ความหมายของลูกหนี้ หมายถึง ผู้ที่จะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามหนี้ หากไม่มีลูกหนี้แล้ว หนี้ก็ไม่เกิดขึ้น

พิชัย นิลทองคำ และกมล ธีระเวชพลกุล (2547:18) ได้ให้ความหมายของลูกหนี้ หมายถึง ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด หรือนิติบุคคลอื่นที่กำหนดไว้ในกระทรวง

สรุปจากความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่าลูกหนี้ ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจบังคับบัญชา และมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมายเกณฑ์และสัญญาแห่งหนี้

2.2.3 ปัญหาลูกหนี้ค้างชำระหนี้ หมายถึง หนี้ที่เกิดจากสาเหตุอันเป็นปัจจัยที่ลูกหนี้ไม่อาจสามารถจะชำระหนี้ได้ ภัทรภร ผ่านคุ้ม (2550:12) ให้ความหมายลูกหนี้ค้าง หมายถึง หนี้ที่ถึงกำหนดการชำระคืนตามสัญญา แต่ไม่ได้รับการชำระคืนตามข้อตกลงในสัญญา

2.2.4 หนี้สูญ หมายถึง หนี้ค้างที่ไม่สามารถเรียกเก็บคืนได้ แม้ว่าจะพยายามอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์) ได้อธิบายว่าลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้จัดจำหน่ายออกจากบัญชี เช่น ลูกหนี้ของเขาตายลง หนี้สินที่มีอยู่กับเขาจึงกลายเป็นหนี้สูญ

2.2.5 หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing loan : NPLs) คือเงินที่ให้สินเชื่อที่เกิดค้างชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ย (ส่วนหลักสหกรณ์อิสลามใช้กำไรเพราะรูปแบบให้สินเชื่อผ่านการซื้อขาย) แล้วค้างชำระเกินกว่า 3 เดือนนับตั้งแต่วันครบกำหนดชำระคืนตามสัญญา

ในส่วนของสหกรณ์อิสลามอับนูอ์ฟฟาน จำกัด มีหน้าที่หลัก คือ การให้บริการกับสมาชิกในด้านการรับฝากเงินและการให้เงินสินเชื่อแก่สมาชิกเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ และจากการให้บริการสินเชื่อสหกรณ์แก่สมาชิกไปแล้วปัญหาที่จะตามมาคือ การชำระคืน กล่าวคือ สมาชิกผิดนัด ไม่ชำระคืนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินที่ขอสินเชื่อขาด ๆ หาย ๆ บ้างก็ชำระเพียงบางส่วน บางรายผ่อนจนลืมชำระหนี้ บางรายหายตัวไปหลังจากทำสัญญาและหลังทำการซื้อขาย จากปัญหาดังกล่าวทำให้สหกรณ์ไม่ประสบความสำเร็จในเชิงวัตถุประสงค์และนโยบาย จนทำให้สหกรณ์พบวิกฤติ ดังนี้ 1) เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอแก่การบริการ 2) ขาดสภาพคล่อง 3) กำไรค้างรับสูง 4) ขาดความ

น่าเชื่อถือ 5) ไม่มีความมั่นคงพอ 6) มีหนี้ค้ำสูง 7) มีค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากหนี้ค้ำสูงและกำไรค้ำรับ (หนี้สงสัยจะสูงเพิ่มขึ้น) 8) มีหนี้สูญ

ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับสหกรณ์ ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น สหกรณ์จำเป็นต้องหาแนวทางในการกำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสำหรับการบริหารการจัดการเงินสินเชื่อของสหกรณ์ไว้เป็นนโยบายอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสหกรณ์มีการบริหารงานด้านการเงิน (ปล่อยสินเชื่อแก่สมาชิก) ซึ่งเป็นธุรกิจหลัก

2.2.6 แนวคิดที่เกี่ยวกับการสงฆ์เงินกู้ไม่ได้ตามกำหนด

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2547 ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้ำชำระหนี้ (ดาว เอียงตั้ง, 2548 : 27-29) ดังนี้

1. มูลเหตุปัจจัยจากตัวลูกค้ำผู้กู้ ลูกค้ำเสียชีวิต ลูกค้ำวิกลจริต ทุกผลภาพ หรือป่วยเรื้อรังจนเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ ลูกค้ำเลิกประกอบอาชีพ ลูกค้ำไปเสียจากภูมิลำเนาหรือย้ายถิ่นที่อยู่ ลูกค้ำบวชแล้วไม่สึก ลูกค้ำต้องโทษจำคุก ลูกค้ำมีหนี้สินภายนอก ลูกค้ำโดนยึดทรัพย์และขายตามทอดตลาดหรือถูกพิพากษาว่าเป็นผู้ล้มละลาย ลูกค้ำโอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น ที่ดิน ที่อยู่อาศัย รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ลูกค้ำใช้สินเชื่อของตนให้ผู้อื่นหรือใช้สินเชื่อที่ผิดวัตถุประสงค์ ลูกค้ำติดการพนัน ติดยาเสพติด ลูกค้ำมีเจตนาที่บิดพลิ้วไม่ยอมจ่ายหนี้หรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเห็นลูกค้ำอื่นไม่ชำระก็ไม่ชำระบ้าง ลูกค้ำประสบเหตุฉุกเฉิน เช่น เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล ลูกค้ำมีเงินแต่ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้เนื่องจากขายผลผลิตราคาตลาดไม่เป็นธรรม หรือผลผลิตเกิดความเสียหาย เป็นต้น

2. มูลเหตุปัจจัยภายนอก กรณีสาเหตุเกิดหลังจากกู้เงินแล้วไม่สามารถประกอบอาชีพถูกเลิกจ้าง ลูกเจ้าของที่ดินเลิกเช่าที่ทำกร ผลผลิตได้รับความเสียหายจากวิกฤติทางเศรษฐกิจ ชบเซาลงหรือตกต่ำ หรือเกิดจากภัยพิบัติ เช่น ฝนตกหนักน้ำท่วม พายุ ศัตรูพืช เกิดโรคระบาด หน้าแล้ง ถูกคลื่นแก๊สทำลายผลผลิต ฝนตกชุกหมายถึงฝนตกชุกจนเป็นเหตุให้ลูกค้ำไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือประกอบอาชีพได้เช่นมีฝนตกชุกทำให้ไม่สามารถกรีดยางพาราได้จึงไม่มีรายได้ชำระหนี้เงินกู้แก่ธนาคาร กรณีขายผลผลิตสินค้าราคาซื้อก็ไม่ได้รับความเป็นธรรมขายได้น้อย ราคาตกต่ำ กรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหายเนื่องจาก ถูกไฟไหม้ ถูกโจนปล้น หรือถูกลักขโมย กรณีเกิดภัยสงคราม/เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

3. มูลเหตุจากพนักงานธนาคาร พนักงานธนาคารทุจริตโดยไม่อยู่ในความรับผิดชอบของธนาคาร เช่น พนักงานเบียดเบียนลูกค้าใช้สินเชื่อในนามลูกค้า หรือประพฤติตนไม่สุภาพหรือไม่เหมาะสม เช่น ลูกค้าไม่ได้รับความสะดวกในการมาชำระหนี้ เป็นต้น

4. มูลเหตุหนี้เงินกู้ค้างชำระของโครงการสินเชื่อเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ก่อนเดินทาง “กู้แล้วบริษัทเลื่อนเวลาเดินทางเกิน 3 เดือน” หลังเดินทาง “ลูกค้าไม่สามารถเดินทางได้” เนื่องจากบริษัทยกเลิกสัญญาและอยู่ระหว่างการขอชดเชยคืนเงินจากบริษัทจัดหางาน เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “ส่งเงินยังไม่ถึงประเทศไทย” แต่เกินกำหนดระยะเวลา 3 เดือน เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “ลูกค้าป่วยไม่สามารถทำงานได้” และถูกส่งตัวกลับประเทศไทย เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “ลูกค้าถูกส่งตัวกลับ” เนื่องจากเกิดปัญหาทางการเมืองหรือการประท้วงนัดหยุดงาน หรือการสู้รบ เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “บริษัทไม่ปฏิบัติตามสัญญา” ทำให้ลูกค้าไม่รับเงินคืนตามสัญญา และอยู่ระหว่างลูกค้าร้องขอเงินเดือนจากบริษัทในต่างประเทศ (ขอแบ่งเบาภาระเนื่องจากไม่ได้รับเงินเดือน) เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “บริษัทในต่างประเทศเลิกกิจการ” เนื่องจากประสบปัญหาขาดทุน

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้กับสถาบันการเงิน

2.3.1 ความหมายของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ความหมายหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551) ได้ให้ความหมายว่า เมื่อผู้กู้ไม่ยอมชำระตามกำหนดและผิดนัดชำระเงินกู้ 3 เดือนติดต่อกันโดยนับจากวันที่ครบกำหนดชำระ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ (Non-Performing Loans: NPLs) หมายถึง เงินที่ให้สินเชื่อที่ค้างรับชำระเงินต้นและกำไร นับจากวันที่ครบกำหนดรับชำระเงินตามงวดที่กำหนดในสัญญาสำหรับสินเชื่อที่ต้องชำระเมื่อทวงถามหรือแจ้งให้ชำระหนี้แล้วเป็นระยะเวลาที่เกินกว่า 3 เดือน โดยพิจารณาจากการค้างชำระเป็นรายสัญญาหรือรายบัญชี (ชญาอนุช ผดุงลาภยศ, 2550)

2.3.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสถาบันการเงินจะเพิ่มขึ้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้ (ชญาอนุช ผดุงลาภยศ, 2550)

1) ประสิทธิภาพในการบริหารสินเชื่อ เริ่มตั้งแต่ความสามารถในการวิเคราะห์แนวโน้มทางเศรษฐกิจและภาคธุรกิจต่าง ๆ เพื่อกำหนดนโยบายสินเชื่อ และกำหนด Portfolio ในการให้สินเชื่อหากไม่สามารถวิเคราะห์ได้ถูกต้องแม่นยำ ก็อาจทำให้ NPLs มากขึ้นได้ เช่น ในช่วงที่

ผ่านมาตรฐานการให้สินเชื่อทางด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในสัดส่วนที่สูง จะส่งผลให้มีปริมาณ NPLs สูงมากด้วย นอกจากนี้ความสามารถในการวิเคราะห์สินเชื่อที่ให้ลูกค้าแต่ละรายก่อนการอนุมัติสินเชื่อ ตลอดจนการติดตามดูแลลูกค้าระหว่างที่เป็นสินเชื่อปกติ และการติดตามหนี้ภายหลังจากที่เป็นหนี้ที่มีปัญหาแล้ว ล้วนแล้วเป็นปัจจัยบ่งชี้การเกิด NPLs ทั้งสิ้นหากการบริการสินเชื่อดังกล่าวมีประสิทธิภาพปริมาณหนี้ NPLs ก็จะมีอยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจเดียวกัน

2) ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ปริมาณหนี้ NPLs ทั้งระบบเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากรายได้ของลูกค้าลดน้อยลง ดังนั้นจะเห็นได้จากช่วง 1 ปีครั้งที่ประเทศไทยต้องประสบกับวิกฤติทางเศรษฐกิจ ปรากฏว่าปริมาณหนี้ NPLs สินเชื่อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วร้อยละ 8.52 ในสิ้นเดือนกันยายน 2540 มาเป็นร้อยละ 38.94 เมื่อสิ้นเดือนกันยายน 2541 ที่ผ่านมา และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 40 หากภาวะทางเศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัวขึ้นได้โดยเร็ว

3) ความไม่จริงใจของลูกค้าในการชำระหนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็เท่ากับเป็นการฉวยโอกาสของลูกค้าที่ไม่นำเงินมาชำระหนี้ตามกำหนด ทั้งที่ลูกค้าเหล่านี้ยังมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ เพราะมีความรู้สึกรู้สีกว่าภายใต้เศรษฐกิจตกต่ำ การเป็นลูกค้าที่ดีจะไม่ได้รับส่วนลดหรือผลประโยชน์เหมือนลูกค้าที่มีปัญหาที่ธนาคารกำลังดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้อยู่ หรือการฉวยโอกาสในช่วงรอยต่อของการ โอนกิจการหรือในกิจการที่โอนไปเป็นของรัฐแล้วมีผลให้ธนาคารของรัฐแห่งใหม่หลายแห่งมียอดหนี้ NPLs สูงเกินกว่าร้อยละ 52 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะเกิดจากลูกค้าถือโอกาสไม่ผ่อนชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนด ทำให้ยอดหนี้ NPLs เพิ่มขึ้นรวดเร็ว ซึ่งเป็น NPLs ที่มีลักษณะเรียกว่า “strategic NPL”

2.4 ทศนะของอิสลามเกี่ยวกับหนี้สิน

ในศาสนาอิสลามได้มีการกล่าวถึงเรื่องหนี้สินอย่างชัดเจนในอัลกุรอาน อัลหะดีษรวมถึงเอกสารทางวิชาการไม่น้อยที่ระบุและพูดถึงเกี่ยวกับหนี้ เช่น รูปแบบและวิธีการจัดการเกี่ยวกับหนี้ ความสำคัญของหนี้และหน้าที่ของผู้ติดหนี้ บทลงโทษสำหรับผู้ไม่จ่ายหนี้เพราะอิสลามเป็นศาสนาที่ส่งเสริมให้ผู้ศรัทธามีการประกอบอาชีพเป็นของตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินทุน และการช่วยเหลือต่อกัน เมื่อพี่น้องผู้ศรัทธาเกิดเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องใช้สินเชื่อ และหลังจากทำสัญญาสินเชื่อแล้วหนี้สินทั้งหมดย่อมเป็นความรับผิดชอบของลูกหนี้ ที่จะต้องจ่ายหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ตามจำนวนเวลาที่ได้ตกลงกัน

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาในหัวข้อ “ปัจจัยทำให้เกิดการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์อิสลามอับนูอ์ฟฟาน จำกัด สาขายะลา” ซึ่งหนี้ยังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้ขอสินเชื่อในการชำระคืน แต่สมาชิกไม่สามารถชำระคืนได้ หากเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกที่สมาชิกไม่สามารถ

ควบคุมได้ เช่น ธุรกิจเกิดความเสียหายจากอัคคีภัย อุทกภัย ภัยพิบัติต่าง ๆ ก็ถือเป็นหน้าที่ของ สหกรณ์ที่ต้องเสนอหาแนวทางในการช่วยเหลือสมาชิกได้ เช่น การพักชำระหนี้ชั่วคราว แต่หากสาเหตุ การไม่ชำระหนี้เกิดจากการเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์และที่ สำคัญสมาชิกเกือบทั้งหมดที่เป็นคนมุสลิมอาจจะเป็นสิ่งที่ชี้วัดว่าความเชื่อทางศาสนาไม่ได้ส่งเสริมให้ สมาชิกชำระหนี้ตามกำหนด ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาวิจัยของ (Moh'd al-Azzama : 2008) ที่ได้ ทำการศึกษาการชำระหนี้ในประเทศจอร์แดน พบว่า ความเชื่อทางศาสนามีผลกระทบทำให้สมาชิก จ่ายชำระคืนตามกำหนดและได้ยกตัวอย่างเพิ่มอีกว่า เช่น ในศาสนาอิสลาม บุคคลที่ดำรงการ ละหมาด 5 เวลาจะชำระเงินคืนตามกำหนดดีกว่าจากบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับศาสนา อิสลาม ในหะดีษมีน้อยที่กล่าวถึงการกู้ยืมที่มีเจตนาไม่บริสุทธิ์ หลบหลีก บ้ายเบี่ยงไม่ใช้คืน ถือเป็น การทุจริต ยกยก โกงทรัพย์ผู้อื่น

ในหะดีษของท่านเราะซูล ﷺ พูดถึงเกี่ยวกับผู้ที่ไม่จ่ายหนี้ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

((مَطْلُ الْعَبِيِّ ظَلْمٌ، وَإِذَا اتَّبَعْنَا أَحَدَكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَنْبِغْ))

(أخرجه مسلم:1564)

ความว่า “ผู้ที่มีเงินแล้วไม่ยอมใช้หนี้ถือเป็นการอธรรมและเมื่อคนหนึ่ง คนใดที่มีฐานะถูกใช้หนี้เขาจงปฏิบัติตามเถิด”

(บันทึกโดย Muslim :1564)

รอชิด บิน ฮัจยีซาลิมอัชชียาม (2011) กล่าวสรุปในบทความว่า 1) ทุกชีวิตจะถูก แขว่นไว้ด้วยหนี้สินที่เขาติดไว้และตราบโศกที่ไม่มีการชำระหนี้สินวิญญานนั้นก็ยังคงอยู่ในสภาพเช่นนั้น 2) อิสลามบังคับให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ปฏิบัติต่อกัน 3) สำหรับความดีที่เจ้าหนี้จะต้องปฏิบัติก็คือต้อง เห็นใจและอำนวยความสะดวกแก่ลูกหนี้ในการชำระหนี้และถ้าหากว่าเขามีอุปสรรคก็ให้เลื่อนเวลา การชำระหนี้ออกไป 4) ลูกหนี้จะต้องรีบชำระหนี้ตามที่ได้กำหนดไว้และต้องมีความตั้งใจที่จะชำระหนี้ อย่างครบถ้วน 5) ผู้ใดที่มีหนี้สินโดยตั้งใจจะไม่ใช้คืนอัลลอฮ์ ﷻ ทรงให้เขาได้รับความหายนะในโลกนี้ และทรงลงโทษเขาอย่างหนักในโลกอาคิเราะฮ์ ทั้งนี้เพราะเขาทำลายทรัพย์สมบัติของมนุษย์โดยมิชอบ 6) เรื่องหนี้สินนั้นเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ทุกคนจะถูกสอบถามในวันกิยามะฮ์และอัลลอฮ์ ﷻ ทรงไม่ให้อภัยสำหรับผู้ที่มีหนี้สินทั้ง ๆ ที่เขาสามารถใช้คืนได้แต่เขาก็ไม่ใช้คืนแม้แต่คนที่ตายชะฮีดเขาก็จะไม่ได้รับ การอภัย

2.4.1 ความหมายของ อัล-ก้อรฎู (การกัฎีม)

อัล-ก้อรฎู คือ การมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลหนึ่งเพื่อนำไปใช้ประโยชน์แล้วนำมาชดใช้คืนภายหลังโดยไม่มี การชดใช้เพิ่มและแสวงกำไร ทั้งนี้ก็เพื่อหวังผลบุญจากอัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น

2.4.2 อิสลามกับการบัญญัติการกัฎีม

การให้ กัฎีม ถือว่าเป็นการส่งเสริมให้กระทำในทางนิติศาสตร์อ่านว่า (สุนัต) เพราะเป็นการทำดีต่อผู้ที่มีความจำเป็นเพื่อให้เขาได้สมหวังกับสิ่งนั้นและผลบุญจะยิ่งมากขึ้นตราบใด ความจำเป็นของผู้ขอกัฎีมมีความจำเป็นมาก

2.4.3 อัลกุรอานพูดถึงความประเสริฐของการให้กัฎีม

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

(البقرة:245)

ความว่า “มีใครบ้างไหมที่จะให้อัลลอฮฺ ﷻ ทรงยืมหนี้ที่ดีแล้วพระองค์ จะทรงเพิ่มพูนหนี้นั้นให้แก่เขามากมายหลายเท่า และอัลลอฮฺ ﷻ นั้น ทรงกำไว้และทรงแบออกและยังพระองค์เท่านั้นพวกเจ้าจะถูกนำ กลับไป”

(อัล-บะเกาะเราะฮฺ : 245)

รายงานจากท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه กล่าวว่า ท่านรอซูลุลลอฮฺ ﷺ ได้กล่าวว่า

((مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ))

(أخرجه مسلم:2699)

ความว่า “ผู้ใดที่ทำให้มุอิมินท่านหนึ่งพ้นจากความลำบากหนึ่งใน โลกนี้ อัลลอฮฺ ﷻ จะช่วยให้เขาพ้นความลำบากหนึ่งในวันกิยามะฮฺ และผู้ใดให้ความสะดวกแก่ผู้ที่ลำบาก อัลลอฮฺ ﷻ จะให้เกิดความง่าย แก่เขาในโลกนี้และโลกหน้า และผู้ใดที่ปกปิด (สิ่งที่น่าอัปอาย) ของ

มุสลิมคนหนึ่ง อัลลอฮ์ ﷻ ก็ทรงปกปิดความน่าอัศจรรย์ของเขาในโลกนี้และโลกหน้า และอัลลอฮ์ ﷻ จะคอยช่วยเหลือบ่าวคนหนึ่ง ตราบที่เขาช่วยเหลือเพื่อนของเขา”

(บันทึกโดย Muslim:2699)

ดังนั้นการให้กู้ยืม เป็นที่อนุญาตและสนับสนุนให้กระทำการช่วยเหลือและทำความดีแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันในยามที่จำเป็น เมื่อบุคคลหนึ่งได้รับสิ่งของหรือเงินก็จำเป็นที่จะต้องชดใช้คืนตามจำนวนสิ่งของนั้นหรือเป็นราคาที่เท่ากัน หากการกู้ยืมนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ผู้ให้กู้ถือเป็นดอกเบี้ยที่ต้องห้าม เช่นการให้กู้สองพันบาทโดยจะต้องจ่ายสองพันห้าร้อยบาทหลังจากหนึ่งปีเป็นต้น เงินห้าร้อยบาทถือเป็นดอกเบี้ย แต่หากไม่ได้มีเงื่อนไขล่วงหน้า เช่นยืมอุฐอายุสั้น แต่จ่ายเป็นอุฐอายุยาวเข้าปีที่เจ็ดแทน ทั้งนี้เป็นการชดใช้สิ่งที่ดีกว่าถือเป็นมารยาทที่ดีงาม

ดังรายงานจากท่านอาบูรอฟิอ์ رضي الله عنه ว่าท่านนบี ﷺ ได้ยืมอุฐอายุสั้นตัวหนึ่งจากชายคนหนึ่ง

((اَعْطِهْ اِيَّاهُ، اِنَّ خَيْرَ النَّاسِ اَحْسَنُهُمْ قَضَاءً))

(أخرجه مسلم: 1600)

ความว่า “จงให้อุฐที่คืนนั้นแก่เขาไป แท้จริงคนที่ดีที่สุดคือคนที่ชดใช้ อย่างดีที่สุดในหมู่พวกเขา”

(บันทึกโดย Muslim:1600)

2.4.4 การลดหนี้เพื่อสนับสนุนให้มีการชำระล่วงหน้า

เป็นที่อนุญาตส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการชำระหนี้ล่วงหน้าที่ยังไม่ถึงกำหนด เพื่อให้ลูกหนี้ชดใช้หนี้ในทันทีไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก เช่น พ่อ หรือ แม่ ต้องการช่วยเหลือต่อการชดแทนให้ หรือโดยการร้องขอจากเจ้าหนี้ก็ตามความหมายจากหะดีษบทหนึ่งที่ว่า “เมื่อผู้ที่มีทรัพย์สินหรือมีความสามารถในการจ่ายหนี้แต่ไม่ยอมจ่ายถือเป็นการอธรรม และเมื่อมีคนที่ จะช่วยชดหนี้ให้เขาก็ควรปฏิบัติตาม”

2.4.5 ความประเสริฐของการขยายเวลาให้แก่ลูกหนี้ที่ขัดสนและการยกเลิกหนี้

การที่ผู้ให้กู้ผ่อนเวลาหรือยืดเวลาให้กับลูกหนี้ที่ประสบเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น เกิดเป็นโรคป่วยทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพจนไม่มีรายได้เกิดความขัดสน หรือ ยากไร้ภายหลัง จากกู้มาถือเป็นมารยาทที่ดีงาม และที่ดีที่สุดการยกหนี้ให้หมดเป็นการดีกว่า

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสในอัลกุรอานว่า

﴿ وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾

(البقرة:280)

ความว่า “และหากเขา (ลูกหนี้) เป็นผู้ยากไร้ก็จงให้มีการรอกอย (ให้ผ่อนผัน)จนกว่าจะถึงคราวสะดวก และการที่พวกเจ้าจะให้เขานั้นย่อมเป็นการดีแก่พวกเจ้า หากพวกเจ้ารู้”

(อัล-บะเกาะเราะฮฺ : 280)

รายงานจากท่านอบู อัล-ยุสรฺ ﷺ กล่าวว่า ฉันได้ยินท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า

((مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ عَنْهُ، أَظْلَهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ))

(أخرجه مسلم:3006)

ความว่า “ใครที่ยืดเวลาให้แก่ผู้ขัดสนหรือยกหนี้ให้ อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงให้เขาได้อยู่ใต้ร่มเงาของพระองค์”

(บันทึกโดย Muslim:3006)

2.4.6 ประเภทลูกหนี้

อิสลามให้ความสำคัญแก่ลูกหนี้ที่เจตนาบริสุทธิ์ที่จะชดใช้หนี้แต่เกิดเหตุจำเป็นที่ไม่อาจปฏิเสธและหลีกเลี่ยงได้ดังนั้นอิสลามให้ดูสถานะของลูกหนี้ ดังนี้

2.4.6.1 ถ้าลูกหนี้เป็นผู้ที่ไม่มีอะไรเลย ประเภทนี้จำเป็นต้องยืดหรือผ่อนระยะเวลาให้กับเขาและไม่ควรทวงถามหนี้จากเขา

2.4.6.2 ลูกหนี้ประเภทที่มีจำนวนทรัพย์สินมากกว่าหนี้ที่เขาติดอยู่ ประเภทนี้สามารถทวงถามหนี้กับเขาได้ และสามารถบังคับให้ชดใช้หนี้คืน

2.4.6.3 ลูกหนี้ประเภทที่มีทรัพย์สินเท่ากับจำนวนหนี้ค้างอยู่ สามารถบังคับเขาให้ปฏิบัติตามสัญญาได้

2.4.6.4 ลูกหนี้ประเภทที่มีทรัพย์สินที่น้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างอยู่ เป็นผู้ที่ล้มละลายในกิจการ หรืออาจเป็นผู้ที่ถูกยึดทรัพย์เพื่อทำการอายัดโดยคำเรียกร้องจากเจ้าหน้าที่ ลูกหนี้ประเภทนี้จะต้องแบ่งสัดส่วนตามจำนวนหนี้ที่เขามีกับเจ้าหนี้ในแต่ละคน

2.4.7 โทษของผู้ที่กู้ยืมโดยมีเจตนาที่จะไม่ใช้คืน

จำเป็น (วาญิบ) สำหรับผู้ที่กู้ยืมทรัพย์สินของผู้อื่น ที่ต้องมีเจตนาอย่างแน่วแน่เพื่อชดใช้คืนไม่เร็วกว่าถ้าไม่เช่นนั้น พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงให้สินทรัพย์นั้นเกิดความหายนะ ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

((مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ

إِنْفَاقَهَا آتَفَهُ اللَّهُ))

(أخرجه البخاري: 2387)

ความว่า “ผู้ใดที่รับเอาทรัพย์สินของผู้อื่น (กู้ยืม) โดยมีเจตนาจะชดใช้ อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงชดใช้ให้แก่เขา(คือจะทรงแนะนำหนทางเพื่อใช้หนี้ให้หมดได้) และผู้ใดที่รับเอา(ทรัพย์สินของผู้อื่น)โดยมีเจตนาจะทำลาย(ไม่ยอมชดใช้) อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงทำลายเขา”

(บันทึกโดย 'al-Bukhāriy : 2387)

ในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์อายะฮ์ที่ 282 อัลลอฮ์ ﷻ ทรงพูดถึงรูปแบบและวิธีการจัดการเกี่ยวกับหนี้ อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْهُ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا بِنَحْسٍ مِنْهُ شَيْئاً فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهاً أَوْ ضَعِيفاً أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمْلَئَ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رِجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ يَمْنُنَ تَرَضُونَ مِنَ الشَّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكَّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْبَ الشَّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيراً أَوْ كَبِيراً إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكَمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فَسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾

(البقرة : 282)

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย ! เมื่อพวกเขาต่างมีหนี้สินกันจะด้วยหนี้สินใด ๆ ก็ตามจนกว่าจะถึงกำหนดเวลา(ใช้หนี้)ที่ถูกระบุไว้แล้ว'ก็จงบันทึกหนี้สินนั้นเสียและผู้เขียนก็จงบันทึกระหว่างพวกเขาด้วยความเที่ยงธรรมและผู้เขียนคนหนึ่งคนใดก็จงอย่าปฏิบัติที่จับบันทึกตั้งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงสอนเขา'ดังนั้นเขาจงบันทึกเกิดและจงให้ผู้มีสิทธิเหนือเขา(ลูกหนี้)บอกให้บันทึกและเขาจงอย่าเกรงอัลลอฮ์ ﷻ ผู้เป็นเจ้าของเขาและจงอย่าให้บกพร่องแต่อย่างใดจากสิทธินั้น³และถ้าสิทธิเหนือเขา(ลูกหนี้)เป็นคนโง่หรือเป็นผู้อ่อนแอหรือไม่สามารถจะบอกให้บันทึกได้ก็จงให้ผู้ปกครองของเขาบอกด้วยความเที่ยงธรรมและพวกเขาจงให้มีพยานขึ้นทั้งสองนายจากบรรดาผู้ชายในหมู่พวกเขาแต่ถ้ามิปรากฏว่าพยานนั้นเป็นชายก็ให้มีผู้ชายคนหนึ่งกับผู้หญิงสองคนหนึ่ง จากผู้ที่พวกเขาพึงพอใจในหมู่พยานทั้งหลายคน เพื่อว่าหญิงใดในสองคนนั้นก็จะได้เตือนอีกคนหนึ่งและบรรดาพยานนั้นก็จงอย่าได้ปฏิบัติ⁴ เมื่อพวกเขาถูกเรียกร้องและพวกเขาจงอย่าเบื่อหน่ายที่จะบันทึกหนี้สินนั้นไม่ว่าน้อยหรือมากก็ตามจนกว่าจะถึงกำหนดเวลาของมันนั้นแหละคือสิ่งที่ยุติธรรมยิ่งกว่า ณ ที่อัลลอฮ์ ﷻ และเที่ยงตรงยิ่งกว่าสำหรับเป็นหลักฐานยืนยัน”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ :282)

2.5 แนวคิดและหลักการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 ความหมายของสหกรณ์

ในพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติพ.ศ. 2530 (2534 : 520) ให้ความหมายของคำว่า “สหกรณ์” หมายถึง “งานร่วมมือกันเพื่อหากำไร หรือประโยชน์วิธีการจัดการอย่างหนึ่งที่บุคคลพอใจ ร่วมมือกันเพื่อผลทางเศรษฐกิจโดยแบ่งกำไรเสมอกัน”

The Oxford English Reference Dictionary (1996) ให้ความหมายคำว่า “Cooperative” หมายถึง “ฟาร์ม ร้านค้า หรือธุรกิจอื่น ๆ ที่สังคมเป็นเจ้าของธุรกิจ และดำเนินการร่วมกันโดย สมาชิกของธุรกิจนั้น ๆ เพื่อให้เกิดผลกำไรร่วมกันในหมู่พวกเขา”

¹ เป็นหนี้สินกันโดยมีกำหนดเวลาให้หนี้จะเป็นเดือนหนึ่งหรือปีหนึ่งก็ตาม

² ตามความรู้ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงสอนเขา มิใช่ความนึกคิดของเขา

³ จากจำนวนหนี้สินของเขาหรือขอยืมเขา

⁴ อย่าได้ปฏิบัติที่จะเป็นพยาน

Merriam Webster's Collegiate Dictionary (1996) ให้ความหมายคำว่า “Cooperative” หมายถึง “องค์กรที่เป็นเจ้าของและดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้ที่ใช้บริการ”

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ได้ให้ความหมาย คำว่า “สหกรณ์” หมายถึง “คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วย ตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

สุวรรณา ชูโชติ (2541 : 3 - 4) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาตามที่มาของ คำศัพท์คำว่า “สหกรณ์” ก็หมายถึง “การทำงานร่วมกัน” ในภาษาอังกฤษว่า “co-operative” ในปัจจุบันกำหนดไว้ว่า “สหกรณ์คือ สมาคมอิสระของบุคคลหมู่หนึ่งซึ่งรวมกันด้วยความสมัครใจเพื่อบรรลุความต้องการร่วมกันทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ด้วยการเป็นเจ้าของกิจการร่วมกันและควบคุมกิจการนั้นด้วยวิถีทางประชาธิปไตย”

อุดม เขยวงศ์และนคร จิโรจพันธุ์ (2540 : 1-2) กล่าวว่า มีผู้ให้คำนิยาม “สหกรณ์” (Cooperative) ไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

- 1) “สหกรณ์ เป็นวิธีการจัดงานรูปหนึ่งซึ่งรวมตัวบุคคลหลายคนเข้าด้วยกัน ด้วยความสมัครใจของตนเองในฐานะเป็นมนุษย์เท่ากันโดยมีสิทธิเสมอภาคและเท่าเทียมกันเพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความจำเป็นทางทรัพย์สิน”
- 2) “สหกรณ์ คือ การช่วยเหลือตนเอง เกิดจากการรวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กร”
- 3) “สมาคมสหกรณ์เป็นที่รวมคนด้วยความมุ่งหมายในลักษณะหุ้นส่วนการค้าซึ่งจัด กันในหมู่ผู้มีทรัพย์สินน้อยและวางวิธีการโน้มไปในทางมิให้เกิดความเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัวโดยวางเงื่อนไขไว้ว่าสมาชิกจะได้รับประโยชน์แบ่งตามส่วนแห่งกิจการงานที่กระทำกับสมาคม”
- 4) “สมาคมสหกรณ์ คือชุมนุมซึ่งรวมงานกันโดยสมัครใจและโดยยึดถือหลักประชาธิปไตยเป็นที่ตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิกและการรับใช้แก่สมาชิก หรือเพื่อให้สามารถประกอบการผลิตกรรมเพื่อจำหน่ายหรือจัดการขายผลิตผลของสมาชิกหรือจัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืมหรือรวมวัตถุประสงค์เหล่านี้เข้าด้วยกันและในขณะเดียวกันเฉลี่ยผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการนี้ให้แก่สมาชิกตามสัดส่วนซึ่งได้ตกลงเห็นพร้อมกันว่าเป็นเพียงธรรมสำหรับสมาชิกแต่ละคนและสำหรับหมู่คณะ”
- 5) “สหกรณ์ หมายถึง องค์กรแบบหนึ่งที่มีกลุ่มบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปรวมกันจัดตั้ง โดยวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพอย่างเดียวกันโดยวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักและวิธีการสหกรณ์โดยมิได้มุ่งหวังผลกำไร”

2.5.2 ความสำคัญของสหกรณ์

เมื่อก้าวถึงบทบาทและความสำคัญของสหกรณ์แล้วจะเห็นได้ว่าระยะหลัง ๆ นี้ สหกรณ์เริ่มเข้ามามีบทบาทในวงการทางการศึกษาและสังคมมากขึ้น เพราะสหกรณ์ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของสมาชิกจริงรวมทั้งรูปแบบการดำเนินการของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ปัญญา หิรัญรัศมีและคณะ (2549 : 7 – 8) ให้ ความสำคัญและบทบาทของสหกรณ์ที่มีต่อสมาชิกและสังคม ดังนี้

“บทบาทของสหกรณ์ในเชิงเศรษฐกิจ บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาสังคมชนบท บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาปกครองในชนบท และบทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาการศึกษาชนบท”

โดยหลักแล้วสหกรณ์จะเป็นการส่งเสริมและช่วยเหลือสมาชิกทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจเนื่องจากวัตถุประสงค์ของสหกรณ์นั้นเพื่อต้องการให้เกิดสวัสดิการ สวัสดิการในที่นี้สามารถให้ความหมายที่เป็นรูปธรรม คือ การที่สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ของสมาชิกอยู่ดีกินดี และมีสุขภาพพลานามัยที่ดีรวมถึงความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทสำคัญของสมาชิกอยู่เสมอ เพราะสมาชิกเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในเวลาเดียวกัน ดังนั้นสมาชิกทุกคนต้องสนับสนุนและสมทบทุนให้กับสหกรณ์ อีกทั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลอุดหนุนสหกรณ์ไม่ใช่เข้ามาเป็นสมาชิกต้องการแสวงหาผลประโยชน์อย่างเดียว ในขณะเดียวกันเมื่อมีการจัดสรรกำไรสิ้นปีของงบประมาณเพื่อให้ได้รับความเท่าเทียมกันและเป็นธรรมแก่สมาชิกทุกคนส่วนหนึ่งต้องแบ่งส่วนกำไรให้เป็นเงินสำรองเพื่อใช้ในการลงทุนและพัฒนาสหกรณ์ต่อไปในอนาคต สมเกียรติ ฉายาโชชน์ (2540 : 26-28) ได้กล่าวว่าสหกรณ์ในประเทศไทยเกิดขึ้นและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสาเหตุจากการที่ประเทศไทยได้มีการค้าขายติดต่อกับชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเมื่อในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ระบบเศรษฐกิจในชนบทค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจากทำมาหากินแบบธรรมดาเพื่อเลี้ยงตัวเองมาสู่เศรษฐกิจแบบให้ได้เงินทุนมากก็เพื่อขยายการผลิตให้มากขึ้นจากเดิมชาวนาที่เป็นเกษตรกรก็เริ่มหันไปกู้เงินกับบุคคลอื่นที่เป็นนายทุนจึงบางครั้งต้องจ่ายค่าดอกเบี้ยแก่นายทุนในอัตราที่สูงไม่เฉพาะเท่านั้นแถมยังถูกเอาเปรียบตลอดเวลาในบางครั้งเวลาขายข้าวต้องขายให้หมดเพื่อชดเชยชาวนาจนไม่มีต้นทุนไว้ให้เหลือ อีกทั้งชาวนาต้องเสียอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากผลผลิตที่ไม่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพ ลม ดินฟ้าอากาศ ถ้าปีไหนผลผลิตเกิดความเสียหาย จะทำให้เกิดหนี้สินเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งชาวนาบางรายต้องโอนที่ทำมาหากินแก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นชาวนาที่เร่ร่อน ผู้เช่าทำมาหากินไปในที่สุด ปัญญา หิรัญรัศมีและคณะ (2549 : 7) ได้กล่าวว่า “ระบบสหกรณ์” (Co-operativism) เป็นระบบที่อยู่บนพื้นฐานสายกลางที่สามารถเอาระบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมและส่วนดีของระบบคอมมิวนิสต์หรือระบบสังคมนิยมแบบบังคับมาผนวกประยุกต์ใช้ได้กับระบบสหกรณ์ได้เป็นอย่างดีซึ่งจุดมุ่งหมายของระบบสหกรณ์เพื่อต้องการพัฒนาและส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและสังคมให้มีคุณภาพที่สอดคล้องและ

สามารถตอบโจทย์ตลาดผู้ซื้อถือเป็นการสร้างความมั่นคงแก่ประเทศและสามารถเพิ่มสวัสดิการให้มากขึ้นในอนาคต วิทยากร เชียงกุล (2550 : 48) ได้กล่าวว่าสหกรณ์มีบทบาทและมีประโยชน์อย่างมากต่อการส่งเสริมผลักดันเศรษฐกิจการศึกษาและสังคมโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา การพัฒนาทางการศึกษาถือเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประเทศเมื่อคนในชุมชนได้รับการศึกษาอย่างครบถ้วนทุกแขนงวิชา ก็จะทำให้เกิดความเข้มแข็งในสังคมนั้นเมื่อสังคมเข้มแข็งประเทศชาติก็จะเข้มแข็งตามไปด้วย ระบบสหกรณ์สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชนเพื่อส่งเสริมและยกระดับทางการศึกษาได้เพราะสหกรณ์อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ และสมาชิกก็เป็นเจ้าของสหกรณ์ แตกต่างกับระบบการบริหารส่วนกลางจากภาครัฐที่ไม่สามารถเข้าถึงและเข้าใจของคนในชุมชนนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยสรุปแล้ว การเกิดความเจริญก้าวหน้าของของสังคมและประเทศชาติขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของสหกรณ์เพราะในแต่ละบทบาทของสหกรณ์นั้นมีความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้ เช่น บทบาทต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ บทบาทการพัฒนาด้านสังคม บทบาทการพัฒนาทางการศึกษาซึ่งในแต่ละบทบาทนั้นจะมีกิจกรรมย่อยต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้สมาชิกได้ก้าวหน้าต่อการใช้ชีวิตเป็นอย่างดี

2.5.3 ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์

เหตุเกิดจากความยากลำบากในการดำเนินชีวิตของราษฎรบวกกับการใช้ชีวิตของประชาชนที่ยากจน สาเหตุจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทางด้านเศรษฐกิจของนายทุนและพ่อค้าคนกลางจึงเป็นเหตุของการรวมตัวของกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกรและคนรับจ้างทั่วไปหรือกรรมกรที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการรวมตัวขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือตนเอง และยกระดับด้านเศรษฐกิจของประชาชนในกลุ่มด้วยกันโดยจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้นในยุคทุนนิยมอุตสาหกรรมเมื่อประมาณ 250 ปีที่ผ่านมา ผู้บุกเบิกให้เกิดกลุ่มรวมตัวเป็น “สหกรณ์” นี้คือ “โรเบิร์ต โอเวน (ค.ศ. 1771-1858)” ซึ่งเป็นอดีตของคณงานและเป็นชาวเวลส์ (วิทยากร เชียงกุล, 2550:13) และในราวประมาณช่วงปลายศตวรรษที่ 18 ถึงปลายศตวรรษที่ 19 ประเทศอังกฤษได้ถือกำเนิดระบบสหกรณ์ในประเทศเนื่องจากความยากจนและความเดือดร้อนของประชาชนแล้วต้องทำงานหนักรายได้ของค่าแรงงานต่ำซ้ำต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าของโรงงานและนายทุนหรือพ่อค้าคนกลาง จากที่ต้องอดทนและทำงานหนักทนอยู่กับความยากลำบากและเจ็บปวดการอาศัยอยู่ในที่ทำงานและที่อยู่อาศัยที่คับแคบสถานที่ที่ไม่ถูกสุขลักษณะจึงเป็นเหตุของการเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ ส่วนเป็นอยู่ของเด็ก ๆ ต้องถูกปล่อยโดยลำพังปล่อยให้อาศัยตามชะตากรรมจึงขาดการดูแลและเอาใจใส่ในเรื่องของการศึกษา จึงทำให้ “โรเบิร์ต โอเวน” ซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานในขณะนั้นกลับต้องมาคิดปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นดังกล่าวเพราะตนรู้ว่าความยากจนที่ตนเคยประสบมาตั้งแต่ยังเด็กนั้นเป็นอย่างไรและมีความรู้สึกอย่างไร ก็เลยดำเนินการเป็นลำดับแรกคือ โดยจัดการสถานที่ให้คนงานให้ถูกสุขลักษณะ สะอาดแม้สถานที่อาจจะคับแคบก็ตามและสร้างระเบียบวินัยให้แก่คนงานที่ทำงานในโรงงานที่สำคัญสร้าง

จิตสำนึกให้รู้จักการประหยัดและให้มีการออมเงินในขณะเดียวกันเขาก็ได้เปิดร้านค้าเล็ก ๆ เพื่อจำหน่ายสินค้าแก่คนงานในบริเวณโรงงานตามราคาที่เหมาะสมอีกด้วย (แวอับดุลรอมนัน ยาเมาะ, 2550 : 11) ต่อมา “โรเบิร์ต โอเวน” ได้เปลี่ยนแบบร้านค้าที่ได้ขายแก่คนงานเป็นประจำนั้นมาเป็นร้านค้าที่มีสินค้าที่ตีบวกกับราคาก็ถูกลงพอขายได้คุ้มทุนโดยเขาก็ได้ยกประโยชน์ให้แก่ผู้มาใช้บริการสามารถซื้อของได้มากขึ้นกว่าเดิมในขณะเดียวกันราคาสินค้าก็ถูกลงให้แก่คนงานด้วยหลักการดังกล่าวเป็นที่มาของสหกรณ์ประเภทร้านค้าและบริการ (วิทยากร เชียงกุล : 15)

ประเทศไทยได้มีการค้นคว้าและศึกษารูปแบบวิธีการดำเนินการสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2457 แต่ก็ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมและสมบูรณ์แบบจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2458 ได้มีการเปลี่ยนกรมสถิติพยากรณ์ให้เป็นกรมพาณิชย์ ต่อมาได้มีนโยบายของรัฐได้เสนอเห็นสมควรให้นำวิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยพัฒนาประเทศให้ประชาชนได้หลุดพ้นจากความยากลำบากและยากจน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรชาวไร่ ชาวนา และชาวสวน “พระราชวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ พระบิดาของสหกรณ์แห่งแรกในประเทศไทย” ได้ส่งเสริมและให้ก่อตั้งสหกรณ์แห่งแรก คือ สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัด ฝัก ตาบลัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกและทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์ รับจดทะเบียนสหกรณ์ เป็นสหกรณ์แห่งแรก เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 ตามรูปแบบสหกรณ์ เครดิตแบบโรฟไฟเฟเชน ที่ได้รับความนิยมสำเร็จมาแล้วโดยเฉพาะในอินเดีย และพม่าต่อมาที่ประชุมคณะรัฐมนตรีให้มิมติกำหนด “วันสหกรณ์แห่งชาติ” ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ของทุกปี และต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสหกรณ์ในประเทศไทยก็คือการควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกันโดยทางราชการได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2511 เปิดโอกาสให้สหกรณ์หาทุนขนาดเล็กที่ดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียวควบเข้ากันเป็นขนาดใหญ่สามารถขยายการดำเนินธุรกิจเป็นแบบอเนกประสงค์ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกได้มากกว่าด้วยเหตุนี้ “สหกรณ์” หาทุนจึงแปรสภาพเป็น “สหกรณ์การเกษตร” มาจนปัจจุบัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป. : ออนไลน์)

สรุปการเกิดขึ้นของสหกรณ์ คือ “เพื่อสนองความต้องการร่วมกันของสมาชิกทั้ง ความ ต้องการด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมเอื้ออาทรระหว่างกันโดยสหกรณ์เป็นองค์กรอิสระของบุคคลที่ร่วมมือกันโดยอาศัยความสมัครใจความเป็นเจ้าของร่วมกันและควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตยโดยมีอุดมการณ์หลักการและวิธีการเฉพาะของตนเอง”

2.5.4 หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ หมายถึง “แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม” ประกอบด้วย 7 ประการดังนี้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป.) กล่าวคือ

หลักการที่ 1 “การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง”

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์และการลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้นด้วยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า “บุคคล” หมายถึงทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักจูงโน้มน้าวล่อลวง บังคับข่มขู่จากผู้อื่น อย่างไรก็ตามการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์ต่าง ๆ นั้นเพื่อให้ได้มาสมาชิกที่มีคุณภาพสามารถร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์โดยไม่สร้างความเสียหายแก่สมาชิกด้วยกันก็ไม่ถือว่าขัดแย้งกับหลักการการเป็นสมาชิกในข้อนี้ ส่วนการมีสมาชิกสมทบเข้ามานั้นไม่จำเป็นต้องมีกับสหกรณ์ทุกประเภทแม้ว่าข้อบังคับสหกรณ์อาจจะเปิดให้สมาชิกสมทบเข้ามามีส่วนร่วมแต่การที่สมาชิกสมทบเข้ามาเยอะ ๆ นั้นก็อาจส่งผลกระทบต่อส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้ เพราะปกติแล้วสมาชิกสมทบมาจากบุคคลที่แตกต่างไปจากคุณสมบัติจากสมาชิกธรรมดา

หลักการที่ 2 “การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย”

เป็นที่ยอมรับและชัดเจนแล้วว่าระบบสหกรณ์นั้นเป็นระบบการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย เนื่องจากการกำหนดนโยบายทิศทางในการดำเนินงานตลอดจนผู้ที่มาดำรงตำแหน่งมาเป็นคณะกรรมการบริหารสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์นั้น จะต้องผ่านการอนุมัติและเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีจากผู้แทนสมาชิกโดยการออกเสียงอย่างเท่าเทียมกัน “โดยสมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง” ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการตามเจตนารมณ์ของระเบียบ และข้อบังคับของสหกรณ์

หลักการที่ 3 “การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก”

การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิกกับสหกรณ์เห็นได้ชัดว่าสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการลงทุน “การลงทุนในที่นี้คือ การถือหุ้นในสหกรณ์ของตนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน” ทุกคนสามารถกำหนดควบคุมเพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานตามประชาธิปไตย ในส่วนการใช้ทุนต้องมีการแบ่ง เพื่อเป็นสินทรัพย์รวมของสหกรณ์ ทุนสำรองในการลงทุนและค่าใช้จ่าย และแบ่งเป็นเงินปันผลหรือค่าเฉลี่ยคืนแก่สมาชิกตามสัดส่วนแห่งธุรกิจ

หลักการที่ 4 “การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ”

ผู้ที่เป็นสมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ตลอดจนหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ จะต้องตระหนักและสำนึกอยู่เสมอว่าระบบสหกรณ์เป็นองค์กรช่วยเหลือตนเอง ด้วยเหตุนี้สหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจหรือทำสัญญาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล การได้รับความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนจากภาครัฐหรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลัก

ความเป็นอิสระของสหกรณ์หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้ และดำเนินหลักตามประชาธิปไตยเพื่อดำรงไว้ของความเป็นตัวตนของสหกรณ์

หลักการที่ 5 “การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศ”

การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศนั้น ถือเป็นหัวใจหลักสำคัญอย่างหนึ่งต่อการยกระดับการดำเนินงานของสหกรณ์เนื่องจากความรู้ความเข้าใจสามารถให้สมาชิกผู้เป็นเจ้าของเกิดความจงรักและศรัทธาต่อองค์กร ยิ่งไปกว่านั้นสมาชิกสามารถมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาให้สหกรณ์เติบโตและยั่งยืนในอนาคต ที่ผ่านมามีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกสหกรณ์ก็ยังไม่เป็นเป้าหมายที่ชัดเจน แต่ในที่สุดภาครัฐก็ต้องทำหน้าที่และสนับสนุนให้สหกรณ์ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ เพื่อเน้นให้ข้าราชการกำกับดูแลสหกรณ์และได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป้าหมายหลักของการฝึกอบรมและสารสนเทศเพื่อให้สมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไปได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสหกรณ์และสำนึกตนอยู่เสมอว่าหน้าที่หลักของการเป็นสมาชิกสหกรณ์รวมถึงสิทธิของสมาชิกสหกรณ์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับพัฒนาสหกรณ์ต่อไปในอนาคต อีกทั้งสามารถเพิ่มทักษะให้กรรมการผู้ดำเนินงานสหกรณ์ ผู้จัดการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่อีกด้วย ส่วนหลักสูตรและเนื้อหาการอบรมนั้นต้องครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย

หลักการที่ 6 “การร่วมมือระหว่างสหกรณ์”

การร่วมมือระหว่างสหกรณ์เสมือนการร่วมมือระหว่างบุคคลหลาย ๆ คนรวมตัวจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้นทั้งนี้ก่อให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือระหว่างกัน วัตถุประสงค์ของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์นั้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้มีชีวิตชีวมากขึ้นเพื่อสร้างระบบรวมให้เป็นเอกภาพและสามารถเพิ่มอำนาจต่อรองได้สูงขึ้น

หลักการที่ 7 “การเอื้ออาทรต่อชุมชน”

สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่เพราะฉนั้นการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องสอดคล้องและนำประโยชน์มายังชุมชนนั้น ๆ เช่นการพัฒนายกระดับชุมชนให้เกิดการอยู่ดีกินดี อีกทั้งต้องรักษาดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศให้เป็นไปตามระบบดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว ที่จะขาดไม่ได้คือการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืนโดยไม่จำกัดอาชีพหรืองานและเชื้อชาติ สร้างความเสมอภาคความเท่าเทียมกับ ไม่เอารัดเอาเปรียบไม่มีความเลื่อมล้ำในชุมชนเมื่อเกิดความเอื้ออาทรในชุมชนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็จะเป็นการเปิดโอกาสและสานต่อความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันสู่รุ่นหลัง

2.5.5 ความแตกต่างของสหกรณ์อิสลามกับสหกรณ์รูปแบบอื่น

การดำเนินการของสหกรณ์อิสลามนั้นแตกต่างจากการดำเนินการสหกรณ์ทั่ว ๆ ไปที่ปราศจากระบบดอกเบี้ยเนื่องจากการดำเนินการสหกรณ์อิสลามนั้นใช้หลักการ “มูออะลาต” เป็นวิชาฟิกฮ์ที่ว่าด้วยหลักการการซื้อขายในอิสลาม การทำธุรกิจ สังคม ตลอดจนการเมืองและการปกครองที่มาของบทบัญญัติที่ประธานลงมาจากอัลลอฮ์ ﷻ และแบบฉบับจากท่านนบี ﷺ หลักสำคัญของการดำเนินการของสหกรณ์อิสลามพอสรุปได้ดังนี้ ที่มาของกฎหมายอิสลาม (Primary Source) อัจติฮาด (Primary Source) อัลกุรอาน (Al-Quran) อัลซุนนะฮฺ (Al-Sunnah) มติเอกฉันท์ หรือ อิจมาอฺ (Ijma) และการเทียบเคียง หรือ กียาส (Analogy)

ดังนั้นหลักการในการดำเนินงานของของสหกรณ์รูปแบบอิสลามโดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจจึงจะมีความแตกต่างที่เจตนาอย่างชัดเจนกับสหกรณ์โดยทั่วไป ดังนี้

- 1) ในอัลกุรอานอัลลอฮ์ ﷻ ทรงอนุญาตการค้าขายและทรงห้ามระบบดอกเบี้ย ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสในอัลกุรอานว่า

﴿ وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ﴾

(البقرة : 275)

ความว่า “และอัลลอฮ์ ﷻ นั้นทรงอนุมัติการค้าขายและทรงห้ามดอกเบี้ย”

(อัล-บะเกาะเราะฮฺ : 275)

จากอายะฮ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าระบบสหกรณ์ในอิสลามนั้นห้ามอย่างเด็ดขาดที่มีการเกี่ยวพันกับระบบดอกเบี้ยไม่ว่าจะกรณีใด ๆ เพราะอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงรู้ดีว่าระบบดอกเบี้ยเป็นส่วนหนึ่งของความไม่ยุติธรรมในสังคมและเป็นภัยมากกว่าผลดีโดยเฉพาะในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

2) สหกรณ์ในรูปแบบอิสลามห้ามดำเนินการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับระบบดอกเบี้ยแล้วก็มีประเภทที่ต้องห้ามที่นอกเหนือจากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น เช่น การพนันและสิ่งที่เป็นอบายมุข ของมีนเมา สุรา และสุกร เป็นต้น

- ดั่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสในอัลกุรอานว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ

عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾

(90 : المائدة)

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ที่จริงสุราและการพนันและแท่นหินสำหรับเชือดสัตว์บูชายัญ⁵ และการเลี้ยงตัวนั้น เป็นสิ่งโสมมอันเกิดจากการกระทำของชัยฏอน ดังนั้นพวกเจ้าจงห่างไกลจากมันเสียเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 90)

3) ระบบสหกรณ์ในอิสลามนั้นเน้นกระบวนการการซื้อขายโดยใช้หลักทางศาสนา คือ อัลมูรออะฮะฮฺ เป็นซื้อขายสินค้าต้นทุนบวกกำไร โดยมุ่งเน้นทำธุรกิจที่เกิดจากการค้าเป็นหลักในภาษาอาหรับเรียกว่า (ติญารีฮฺ) หรืออาจหุ้นส่วนกัน ในภาษาอาหรับเรียกว่า (อัสซิริกะฮฺ) และให้สอดคล้องกับหลักการอิสลาม และ สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายเป็นสำคัญ

4) การให้สินเชื่อในรูปแบบสหกรณ์อิสลามนั้นไม่ได้ให้ในรูปแบบเครดิตตัวเงินแต่จะให้สินเชื่อตามที่สมาชิกต้องการ

5) กำไรที่เกิดขึ้นจากดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามนั้นจะถูกนำไปจ่ายเป็น ษะกาต ร้อยละ 2.5% ตามข้อบัญญัติของศาสนาอิสลาม

ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสในอัลกุรอานว่า

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾

(التوبة : 60)

ความว่า “แท้จริงทานทั้งหลายนั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และบรรดาที่ขัดสน และบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่มีหนี้สินส่วนตัว และในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ และผู้ที่อยู่ในระหว่างการเดินทาง ทั้งนี้เป็นการบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮฺ ﷻ และอัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ”

(อัตเตาบะฮฺ : 60)

จากโองการข้างต้นอัลลอฮฺ ﷻ ทรงจำแนกบุคคลไว้จำนวน 8 ประเภทที่มีสิทธิพึงได้รับรับชะกาตไว้ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้สำหรับสงเคราะห์ที่สังคมตามหลักเกณฑ์ที่ศาสนาอิสลามกำหนดไว้ เช่น บรรดาคนยากจน บรรดาคนขัดสน เจ้าหน้าที่ที่รวบรวมชะกาต บรรดาที่หัวใจของพวกเขาโน้ม

⁵ เป็นแท่นหินที่ถูกวางไว้รอบ ๆ กะอเบฮฺ โดยที่พวกมุชริกถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และทำการเคารพบูชากัน

รับเพื่อโน้มนำอิสลาม คนที่เป็นทาสที่ต้องการจะเป็นอิสระ บรรดาผู้ที่มีหนี้สินส่วนตัว และผู้ที่ทำงานในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ และผู้ที่อยู่ในระหว่างการเดินทาง

นอกจากนี้ในระบบเศรษฐกิจของอิสลามตั้งอยู่บนหลักการใหญ่ 3 ประการ ซึ่งต่างจะต้องให้ความสมบูรณ์ ซึ่งกันและกัน และจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดดุลยภาพทางเศรษฐกิจ และเพื่อให้มีความยุติธรรมหรือความเสมอภาคเกิดขึ้นในสังคมอย่างแท้จริง หลักข้อที่หนึ่ง ให้บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นการส่วนตัวได้ และให้มีการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินนั้นตลอดจนให้ทุกคนทำงาน หลักการที่สอง ในระบบอิสลามนั้น การที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขคือต้องบริจาคบางส่วนจากทรัพย์สินของเขาตามที่ศาสนากำหนดทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคขึ้นในสังคม หลักข้อที่สาม ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของมนุษย์อิสลามมิได้ตั้งอยู่บนความสัมพันธ์บนข้อมูลฐานสำคัญ อิสลามต้องการให้ยืนหยัดอยู่บนมูลฐานที่ว่ามนุษย์สัมพันธ์ พฤติกรรมสัมพันธ์ จากความประเสริฐของมูลฐานที่กล่าวมานี้คือต้องการให้เกิด ความร่วมมือร่วมใจ ต่างฝ่ายต่างมีความความเมตตาปราณีซึ่งกันและกัน และต่างฝ่ายต่างต้องชักนำกันให้ประกอบคุณงามความดี ให้มีการเคารพกันในฐานะที่ต่างก็เป็นมนุษย์ เป็นผู้ที่ได้รับเกียรติจากอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยเหมือนกัน (สายสัมพันธ์ ๓.ค.2543 : 9-12)

2.6 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์อิสลามอับนูอัฟฟาน จำกัด

ประวัติความเป็นมา สหกรณ์อิสลามอับนูอัฟฟาน จำกัด เป็น สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งหนึ่งของประเทศไทยที่ดำเนินกิจการในระบบสถาบันการเงินแบบอิสลาม ก่อเกิดขึ้นมา ณ จังหวัดปัตตานี ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมซึ่งต้องการดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตแบบอิสลาม และ ต้องการมีระบบเศรษฐกิจปลอดภัย

สหกรณ์ฯ ได้รับการจุดประกายขึ้นโดยกลุ่มปัญญาชนมุสลิมที่ได้ศึกษาและร่วมกันทำกิจกรรมในสถาบันระดับอุดมศึกษาในภาคใต้มีความเข้าใจปัญหาของสังคมท้องถิ่นจึงร่วมกันแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นซึ่งเล็งเห็นถึงความสำคัญของ สถาบันการเงินแบบอิสลาม และความจำเป็นของการระดมทุน เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการและคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถแต่ปราศจากแหล่งเงินทุนที่ฮาลาลรองรับ ทั้งนี้จึงริเริ่มส่งเสริมให้มีการออมการลงทุนและทำธุรกิจประเภทต่าง ๆ ให้มากขึ้นตลอดจนเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

ชุมชน และสังคมโดยรวม เพื่อเป็นเกียรติแก่ “ซอฮาบะฮ์” (สหายของท่านนบีมุฮัมมัด (ซ.ล.)) ผู้เป็นนักธุรกิจที่ยิ่งใหญ่ของโลกมุสลิม คือ “อุซมาน บินอัฟฟาน” “คอลีฟะฮ์ที่สาม” แห่งประวัติศาสตร์อิสลาม จึงได้ดำเนินการขอจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ต่อมาจดทะเบียนสหกรณ์และได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากภาครัฐฯโดยให้ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์อิบนุอัฟฟาน จำกัด” ทะเบียนเลขที่ อ. 008335 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2535 เป็นต้นไป สหกรณ์ออมทรัพย์อิบนุอัฟฟาน จำกัด ได้รับอนุญาตจากสหกรณ์จังหวัดปัตตานีในการเปลี่ยนชื่อสหกรณ์ เป็น “สหกรณ์อิสลามอิบนุอัฟฟาน จำกัด” มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2556 เป็นต้นไป เพื่อแสดงถึงการดำเนินการสหกรณ์ตามหลักการอิสลาม

Prince of Songkla University
Pattani Campus